

**ครูรัก(ษ์)ถิ่น แม่พิมพ์ของชาติ
พลังของแผ่นดิน ผู้พัฒนาท้องถิ่นพื้นที่ห่างไกลสู่ความเจริญ
KRU RAK THIN : NATIONAL MODEL,
POWER OF MOTHER LAND WHO DEVELOPS THE REMOTE AREAS**

กุลิสรา จิตชญาวนิช¹ มานี แสงหิรัญ² พนมพร ศิริภาพร³ ณฐพร อารีญาติ³ จิตติมา หิรัญรักษ์⁴ และ บัญชา ศรชัย⁵
Kulisara Jitchayawanit¹, Manee Sanghirun², Panomporn Sirithaporn³, Natthaporn Areeyat³,
Thitima Hirunruk⁴ and Bunchar Sornchai⁵

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ²สาขาวิชาวิจัยและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษา ³สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์
⁴สาขาวิชาสังคมศึกษา ⁵สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ 53000
¹Program in Curriculum and Instruction, ²Program in Research and Evaluation for Educational Development,
³Program in Early Childhood, ⁴Program in Social Studies, ⁵Program in Music Education,
Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Uttaradit 53000, Thailand
*Corresponding author: Email: kothaweesai@gmail.com

รับบทความ 13 กันยายน 2564 แก้ไขบทความ 10 พฤศจิกายน 2564 ตอรับบทความ 15 พฤศจิกายน 2564 เผยแพร่บทความ เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การผลิตครูโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น ภายใต้การดูแลโครงการของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้เปิดโอกาสให้เด็กที่มีฐานะยากจนในพื้นที่ห่างไกลทั่วทั้งดงที่มีหัวใจรักความเป็นครูได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อสายวิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยที่ได้รับมอบหมายในการผลิตครู โดยอาศัยความร่วมมือการผลิตครูที่มีคุณภาพจาก 5 ภาคส่วน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เพื่อร่วมกันผลิตและพัฒนาครูรุ่นใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชนพื้นที่ห่างไกล โดยมุ่งเน้นลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสให้มีโอกาสเรียนครูจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีคุณภาพ เพื่อกลับไปทำงานในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกลตามนโยบายของรัฐบาล (Protected School/Stand alone) ซึ่งเป็นถิ่นฐานภูมิลำเนาของตนเอง สำหรับสิ่งสำคัญในการเริ่มต้นการผลิตครูโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น ให้มีคุณภาพ มหาวิทยาลัยที่ได้รับมอบหมายในการผลิตครูโครงการดังกล่าว จะต้องมีการคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น ที่มีคุณภาพ ได้แก่ การค้นหา การคัดกรอง การคัดเลือก และการมีแนวทางพัฒนาครูรัก(ษ์)ถิ่น ที่มีคุณภาพ เพื่อมุ่งเพาะความเป็นครูมืออาชีพ มีหัวใจรักความเป็นครูหรือมีจิตวิญญาณของความเป็นครูอย่างแท้จริง โดยอาจเริ่มจากแนวทางการพัฒนาเติมเต็มบทบาทหน้าที่ครู การเติมเต็มวิชาการ และการเติมเต็มจิตวิญญาณความเป็นครูให้แก่ผู้เรียน

คำสำคัญ: ครูรัก(ษ์)ถิ่น, แม่พิมพ์ของชาติ, พัฒนาท้องถิ่นพื้นที่ห่างไกล

ABSTRACT

Kru Rak Thin (Teachers Return Home) Project under Equitable Education Fund (EEF) is intended to provide an opportunity for poor students in remote areas, who dream of being teachers, to study at designated teacher-producing universities. Co-run by 5 responsible agencies: Ministry of Education, Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, Office of the Basic Education Commission, Office of the Teacher Civil Service and Educational Personnel Commission, and Secretariat Office of the Teachers Council of Thailand, the project aims to produce quality young teachers in response to the need of small schools in remote areas, with the focus on reducing inequality and increasing educational opportunities for the poor and underprivileged pre-service teachers to attain an education degree, and return to their home communities to work in protected/stand-alone schools according to government policies. As an important initial step toward quality teacher production for the Kru Rak Thin project, the designated universities must have a rigorous selection process to ensure the quality of

the recruited students, which includes searching, screening, selecting, and having guidelines for developing quality hometown teachers to possess professionalism, decency and teacher's spirit by educating them about the role of teachers, building academic skills, and cultivating the right attitude of a spiritual teacher.

Keywords: Kru Rak Thin Project, National Model, Remote Area Development

บทนำ

อาชีพครู เป็นวิชาชีพที่ได้รับการยกย่องบูชา เพราะเป็นอาชีพของผู้ให้เสียสละอันยิ่งใหญ่ เนื่องจากต้องแบกรับภาระหน้าที่หนักในการพัฒนาคน สังคม ประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้หากสังคมใดมีครูดี ครูเก่ง มีคุณภาพ ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่า สังคมนั้น มีต้นทุนที่สูงในการพัฒนาคน ทั้งนี้แม้ว่าอาชีพครูจะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ แต่ในความเป็นจริงยังพบข้อมูลบางอย่างเกี่ยวกับสภาพปัญหาการศึกษาไทยในปัจจุบันว่า หลายพื้นที่ในสังคมไทยประสบกับปัญหา การขาดแคลนครูหลายจังหวัดในพื้นที่ห่างไกล โดยมาจากหลากหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น ครูบางคนได้โยกย้ายกลับคืนสู่ภูมิลำเนาเดิมของตนเอง และครูบางส่วนมีการโยกย้ายบ่อยเพื่อไปรับตำแหน่งหน้าที่การงานใหม่ สาเหตุเหล่านี้ได้ส่งผลทำให้เด็กนักเรียนในท้องถิ่น พื้นที่ห่างไกลขาดแคลนครูที่พร้อมจะเสียสละอุทิศแรงกายแรงใจ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นพื้นที่ห่างไกลอย่างมุ่งมั่น ซึ่งปัญหาของการขาดแคลนครูดีผู้มีหัวใจรักท้องถิ่น รักบ้านเกิดจึงเป็นจุดเริ่มต้นของรัฐบาลที่ตั้งใจจะพัฒนาครูรุ่นใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนในชุมชนพื้นที่ห่างไกล ซึ่งรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการปฏิรูปด้าน การศึกษาของประเทศในระยะยาว โดยได้จัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ภายใต้ชื่อโครงการสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลเป็นครูรุ่นใหม่ขึ้นมา เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนของชุมชน (โครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น) โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อผลิตบัณฑิตครูที่ดีมีคุณภาพ ตามความต้องการของโรงเรียนชุมชนในพื้นที่ห่างไกล เพื่อก้าวไปสู่การเป็นแม่พิมพ์ของชาติหรือครูมืออาชีพ จากปัญหาของการขาดแคลนครูที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นได้ว่าการประกอบวิชาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความเสียสละทั้งแรงกายแรงใจ การเป็นผู้ให้อย่างแท้จริง จึงทำให้อาชีพครูเป็นงานที่มีเกียรติเป็นงานที่สร้างกุศล ซึ่งจะได้รับอานิสงส์อันยิ่งใหญ่จากการที่ได้พัฒนาคนให้หลุดพ้นจากอวิชชาหรือความไม่รู้และความมืดมน โดยสามารถสรุปไว้ว่าบุคคลที่เป็นครูย่อมได้อานิสงส์ 2 ประการ คือ 1) ผลบุญที่ครูให้แก่โลก ช่วยทำให้โลกหลุดพ้นจากความมืด เพราะช่วยพลโลกให้มีปัญญา ช่วยทำให้มนุษย์เป็นมนุษย์ ช่วยทำให้โลกมีความสงบสุขร่มเย็น เป็นต้น และ 2) คือ ผลบุญตัวครูที่ได้รับเอง ทำให้ครูได้สถานะความเป็นปูชนียบุคคล มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีในสังคม และมีอาชีพการงาน เป็นต้น (ยงค์ ชุ่มจิต, 2554)

ครูรัก(ษ์)ถิ่น

สำหรับการผลิตครูโครงการต่าง ๆ ในประเทศไทยที่ผ่านมาตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อผลิตครูดีคืนสู่ท้องถิ่นหรือบ้านเกิด มีหลายลักษณะหลายโครงการด้วยกัน เช่น โครงการเพชรในตม โครงการผลิตครูพันธุ์ใหม่ โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ครูทายาท) และล่าสุด คือ โครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น ซึ่งโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น เป็นโครงการที่กำลังได้รับความสนใจจากผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นในพื้นที่ห่างไกลหรือด้อยโอกาส เพราะเป็นโครงการที่ให้โอกาสทางการศึกษาอย่างแท้จริงแก่นักเรียนผู้ด้อยโอกาสที่มีฐานะยากจน แต่มีความใฝ่ฝัน มีใจมุ่งมั่นอยากเป็นครู ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาดูในระดับปริญญาตรีทางด้านสาขาวิชาชีพครู ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยได้รับทุนสนับสนุนการศึกษานานสำเร็จการศึกษา สำหรับบทความ เรื่อง ครูรัก(ษ์)ถิ่น แม่พิมพ์ของชาติ พลังของแผ่นดิน ผู้พัฒนาท้องถิ่นพื้นที่ห่างไกลสู่ความเจริญ ผู้เขียนตั้งใจนำเสนอให้เห็นภาพรวมเฉพาะประเด็นที่สำคัญของโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น รวมทั้งกิจกรรม ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้ลงมือปฏิบัติในฐานะมหาวิทยาลัยร่วมผลิตโครงการดังกล่าว โดยเนื้อหาที่นำเสนอไว้อย่างน่าสนใจ ได้แก่ ความเป็นมา เป้าหมาย คุณสมบัติของผู้สมัครเข้ารับทุน การดำเนินกระบวนการคัดเลือกผู้เรียน และแนวทางการพัฒนาครูรัก(ษ์)ถิ่น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความเป็นมาของโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น

โครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น เป็นความร่วมมือระหว่างกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) กับ 5 หน่วยงานหลักในระดับนโยบาย ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เพื่อร่วมผลิตและพัฒนาครูรุ่นใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชนพื้นที่ห่างไกล โดยมุ่งเน้นลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสให้มีโอกาสเรียนครู จนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมี

คุณภาพ เพื่อกลับไปทำงานในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกลตามนโยบายของรัฐบาล (Protected School/Stand alone) ซึ่งเป็นถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง

สำหรับทุนการศึกษาของนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลเป็นครูรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนของชุมชน (Protected School/Stand alone) เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่เยาวชนในท้องถิ่น สถาบันจะมีบทบาทในการคัดเลือกผู้รับทุนร่วมกับโรงเรียนและผู้แทนชุมชน ให้ได้จำนวนปีละ 300 คน ต่อเนื่อง 5 รุ่น ตามเกณฑ์การพิจารณา ซึ่งประกอบไปด้วยคุณสมบัติด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี และมีจิตวิญญาณความเป็นครูได้เรียนครูจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมีคุณภาพ โดยได้รับการบรรจุเป็นครูรุ่นใหม่ในโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลระดับตำบลประมาณ 2,000 แห่ง ภายในระยะเวลา 10 ปี จะทำให้มีครูเพียงพอต่อความต้องการ กสศ. จะทำงานร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ ที่ผ่านการคัดเลือกอย่างน้อย 10 แห่ง ในลักษณะเครือข่ายร่วมพัฒนา (ครูรักถิ่น, 2563)

เป้าหมายของโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น

รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) เป็นหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น ทำหน้าที่ในการผลิตครูดีคืนสู่บ้านเกิด โดยหน่วยงานดังกล่าวมีเป้าหมายที่สำคัญซึ่งมีแนวคิดหลัก คือ การสร้างบัณฑิตครูคุณภาพพร้อมให้เขากลับไปสอนรุ่นน้องและพัฒนาชุมชนบ้านเกิด ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนพื้นที่ห่างไกล (Protected School หรือ Stand alone (ไทยรัฐ, 2564) สำหรับ โครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้มีการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการผลิตครู เพื่อร่วมกันปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกล โดยมีการฝึกสอนร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนและชุมชนที่จะต้องไปทำงานจริงตั้งแต่เป็นนักศึกษา มีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและสังคมแก่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่อ่อนเข้าเรียน ดูแลชีวิตความเป็นอยู่ มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและเสริมทักษะสำคัญเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนรักถิ่นฐานบ้านเกิด ร่วมแก้ปัญหา และพัฒนาท้องถิ่น (ครูรักถิ่น, 2563)

คุณสมบัติของผู้สมัครเข้ารับทุนโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น

สำหรับนักเรียนหรือผู้ที่มีความสนใจจะสมัครเข้ารับทุนโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น จะต้องมีความสมบัติเป็นไปตามที่กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) กำหนดไว้ โดยมีคุณสมบัติที่สำคัญดังต่อไปนี้ (ครูรักถิ่น, 2563)

1. มีสัญชาติไทย
2. เป็นผู้ที่กำลังศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า และจะสำเร็จการศึกษา
3. อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ย ไม่ถึง 3,000 บาท/คน/เดือน หรือไม่ถึง 36,000 บาท/คน/ปี
4. บิดา หรือมารดา หรือผู้ปกครองและผู้ขอรับทุน มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนพื้นที่ห่างไกลที่ผู้รับทุนจะไปบรรจุและแต่งตั้งหลังสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2567 ไม่น้อยกว่า 3 ปี ติดต่อกันจนถึงวันสมัครตามบัญชีรายชื่อผู้มีลำนาม
5. มีเกรดเฉลี่ยสะสม 5 ภาคการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเกรดเฉลี่ยสะสมก่อนภาคการศึกษาสุดท้าย ไม่ต่ำกว่า 2.50

6. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีความประสงค์จะเป็นครูในพื้นที่ห่างไกลซึ่งเป็นท้องถิ่นของตน
7. มีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อส่วนรวม
8. ไม่มีความประพฤติที่ส่อว่าจะเป็นผู้ประพฤติผิดต่อการศึกษาระหว่างรับทุน
9. ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

การดำเนินการกระบวนการคัดเลือกผู้เรียนเข้าร่วมโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น

สำหรับการดำเนินการกิจกรรมหรือกระบวนการคัดเลือกผู้เรียนหรือนักเรียนเพื่อสมัครเข้ารับทุนโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการผลิตครูสามารถดำเนินการกระบวนการที่สำคัญได้ 3 ขั้นตอน เพื่อให้ได้นักเรียนในพื้นที่ห่างไกลเข้าร่วมโครงการดังกล่าวตามเจตนารมณ์ของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การค้นหา เป็นการดำเนินการกิจกรรมไปค้นหานักเรียนหรือผู้สมัครในพื้นที่ห่างไกลที่มีหัวใจรักในวิชาชีพครู และมีความประสงค์จะขอเข้ารับทุนโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น โดยแต่ละมหาวิทยาลัยที่ได้รับมอบหมายให้ผลิตครูตามโควตาของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) จะมีการวางแผนกำหนดกิจกรรมหรือกระบวนการรายละเอียดในการไปค้นหานักเรียนหรือผู้สมัครในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ของแต่ละจังหวัด โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ทำหนังสือถึงหน่วยงานราชการในเขตพื้นที่ที่เปิดรับสมัครนักเรียนเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น การประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ การลงพื้นที่ภาคสนามพบปะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นนักเรียน โรงเรียน ผู้อำนวยการ ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้นำใน

หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ฯลฯ สำหรับการไปค้นหานักเรียน มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินงานโดยประยุกต์ใช้การทำงานตามขั้นตอนของวงจรเดมมิง (The Deming Cycle) หรือวงล้อ PDCA ดังนี้ (Deming, W. Edwards, 1986) ดังนี้

1) การวางแผน (Plan) คือ การวางแผนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการทำงานที่ได้ผลงานมีคุณภาพ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การพัฒนาสิ่งใหม่ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน โดยมีการวางแผนงานต่าง ๆ เพื่อให้การค้นหานักเรียนบรรลุเป้าหมาย เช่น การประชุมคณะกรรมการในการดำเนินงาน การกำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงาน กำหนดระยะเวลา การดำเนินงาน การนัดหมายวันเวลาสถานที่กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการออกไปประชาสัมพันธ์ การกำหนดผู้รับผิดชอบหรือทีมงาน ดำเนินงาน และการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินงานเพื่อไปค้นหานักเรียน ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าเดินทาง ค่าอาหารกลางวัน อาหารว่าง ค่าตอบแทนการปฏิบัติงานการลงพื้นที่ เช่น กรณีตัวอย่างการวางแผนดำเนินงานของสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้ประชุมคณะกรรมการในการดำเนินงานเพื่อวางแผนในการออกไปประชาสัมพันธ์ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่ การกำหนดผู้รับผิดชอบในการลงพื้นที่ค้นหานักเรียน การกำหนดรูปแบบวิธีการประชาสัมพันธ์ในช่องทางออนไลน์ เสียงตามสายหมู่บ้าน ลงโฆษณาวิทยุ ลง Website การติดต่อประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การติดต่อสถานที่ในการประชาสัมพันธ์ และจัดทำเอกสารข้อมูลเผยแพร่ในการประชาสัมพันธ์ และการเก็บข้อมูลบริบทชุมชน เป็นต้น

2) ปฏิบัติตามแผน (Do) คือ การลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เป็นไปตามแผนและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การประชาสัมพันธ์ข้อมูลโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น การประสานงานติดต่อแจ้งวัน เวลา สถานที่ผู้เกี่ยวข้องในการมาประชุมเพื่อชี้แจงข้อมูลโครงการดังกล่าว การลงพื้นที่ภาคสนามในการไปค้นหานักเรียนในพื้นที่ต่าง ๆ ในแต่ละจังหวัดตามวันเวลาที่กำหนดหรือนัดหมายไว้ สำหรับการปฏิบัติงานระหว่างลงพื้นที่ในการค้นหานักเรียน มหาวิทยาลัยสามารถที่จะศึกษาบริบทชุมชนในด้านต่าง ๆ ในท้องถิ่นของนักเรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนให้สนองตอบความต้องการของท้องถิ่นโดยสามารถปฏิบัติงานนี้ควบคู่ไปกับการค้นหานักเรียน สำหรับข้อมูลด้านบริบทชุมชนที่สามารถศึกษาเรียนรู้ภูมิศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ได้ เช่น ศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การละเล่นพื้นบ้าน ศิลปะ ดนตรี เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ

3) ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (Check) คือ ขั้นตอนการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบทบทวนว่าได้ดำเนินงานเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยเป็นการประเมินในส่วนการประเมินผลการดำเนินงานขั้นตอน และแผนงานที่ได้มีการกำหนดไว้ ได้แก่ การตรวจสอบประเมินการดำเนินงานการค้นหานักเรียนว่าได้ข้อมูลรายละเอียดครบตามที่กำหนดไว้หรือไม่ มีข้อมูลใดบ้างที่ขาดหรือตกหล่น ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงาน และวันเวลาที่ใช้ในการค้นหามีความเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ เช่น กรณีตัวอย่างของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ได้มีการประชุมคณะกรรมการในการดำเนินงานรับผิดชอบแต่ละพื้นที่ในการค้นหานักเรียน โดยมีการสรุปผลการดำเนินงานและปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานลงพื้นที่ค้นหานักเรียน และมีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเพื่อปรับปรุงการทำงานในจุดที่บกพร่องให้ดีขึ้น

4) ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อเนื่อง (Act) คือ การนำข้อมูลต่าง ๆ จากผลการประเมินที่ได้มาสรุปเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เช่น กรณีตัวอย่างมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่พบในบางพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายไม่มีนักเรียนที่จะสมัครขอรับทุน จึงได้ดำเนินการขยายพื้นที่ในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อรับสมัครนักเรียนหลังจากที่มีการตรวจสอบว่าพื้นที่เดิมตามประกาศของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ที่กำหนดไว้ไม่มีผู้สมัครหรือสนใจเข้ารับทุนโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น และจัดเก็บข้อมูลนักเรียนให้เป็นระบบ

สรุปการไปค้นหา เป็นการดำเนินกิจกรรมที่ลงไปค้นหานักเรียนหรือผู้สมัครที่มีความประสงค์ต้องการเข้ารับทุนโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น โดยเน้นการลงพื้นที่ภาคสนามไปประชาสัมพันธ์ เพื่อค้นหาพบปะกับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง เพื่อชี้แจงข้อมูลการเข้าร่วมโครงการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

2. การคัดกรอง เป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อการคัดกรองนักเรียนหรือผู้สมัครที่มีความประสงค์จะเข้ารับทุนโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น โดยยึดหลักเกณฑ์ด้านความถูกต้อง ความโปร่งใส ความยุติธรรม และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งกิจกรรมหลักที่ใช้ในการดำเนินการคัดกรองนักเรียนของแต่ละมหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการได้โดยใช้วิธีการที่มีความหลากหลาย ได้แก่ การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อไปศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน โรงเรียน ชุมชน ครู ผู้อำนวยการ ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้นำในหน่วยงานท้องถิ่น ฯลฯ โดยมีการสัมภาษณ์พูดคุยกับนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ทักษะคิดต่อวิชาชีพรู ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะชีวิต การมีจิตอาสาเพื่อส่วนรวม เป็นต้น สำหรับกิจกรรมการคัดกรองมีเป้าหมายหลักเพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีความยากจนและคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ที่กำหนดไว้ โดยจะต้องเน้นการคัดกรองข้อมูลที่มีความถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริง และมีความยุติธรรม รวมทั้งมีการกลั่นกรองตรวจสอบข้อมูลของ

นักเรียนด้วยความโปร่งใสผ่านการประมวลผลข้อมูลจากหน่วยงานกลาง เพื่อทำการวิเคราะห์สรุปผลนักเรียนที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อเข้าร่วมโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น สำหรับการดำเนินกิจกรรมการคัดกรอง สามารถดำเนินงานได้ตามแนวทางขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) การวางแผน (Plan) เป็นการวางแผนงานต่าง ๆ เพื่อให้การคัดกรองนักเรียนบรรลุเป้าหมาย โดยการคัดกรองจะต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ คำนึงถึงหลักความถูกต้อง ความโปร่งใส ความยุติธรรม การมีส่วนร่วม ได้แก่ กำหนดระยะเวลา การดำเนินงานในการคัดกรอง กำหนดรูปแบบและวิธีการในการคัดกรอง ออกแบบคัดเลือกเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการคัดกรอง การติดต่อผู้นำชุมชนเพื่อมาให้อำนาจ เช่น กรณีตัวอย่างของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้ดำเนินการวางแผนในการคัดกรองเด็กโดยมีการประชุมคณะกรรมการวางแผนในการทำงาน ชี้แจงกำหนดการและรายละเอียดของงานที่จะดำเนินการคัดกรองให้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ นัดหมายวันเวลาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การกำหนดกรอบประเด็นที่จะสอบถาม สัมภาษณ์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การบันทึกข้อมูลและเก็บหลักฐาน เป็นต้น

2) ปฏิบัติตามแผน (Do) เป็นการลงมือปฏิบัติงานตามแผนการคัดกรองที่กำหนดไว้ โดยดำเนินกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การติดต่อประสานงานกับบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการคัดกรอง การลงพื้นที่ภาคสนามในการคัดกรองนักเรียนในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ของแต่ละจังหวัดตามวันเวลาที่กำหนดหรือนัดหมายไว้ การเลือกใช้คำถามหรือเครื่องมือที่มีความเหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น กรณีตัวอย่างการลงพื้นที่ในการคัดกรองนักเรียนของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนในขั้นวางแผนที่กำหนดไว้ และเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนควบคู่ไปด้วย ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏชาวบ้าน การละเล่นของเด็กปฐมวัยในชุมชน การอบรมเลี้ยงดูเด็ก การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี เพลงกล่อมเด็กระดับปฐมวัยดนตรีเพลงพื้นบ้าน ซึ่งการเก็บข้อมูลครั้งนี้เน้นการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบริบทเด็กปฐมวัย

3) ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (Check) เป็นการประเมินผลการดำเนินงานการคัดกรองว่าเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยประเมินผลการดำเนินงานตามขั้นตอน และแผนงานที่ได้กำหนดไว้ได้แก่ มีการตรวจสอบประเมินการดำเนินงานการคัดกรองนักเรียนว่าได้ข้อมูลรายละเอียดของนักเรียนแต่ละคนครบถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่ บุคคลที่มาให้ข้อมูลต่าง ๆ มีความเหมาะสมหรือไม่ และวันเวลาที่ใช้ในการคัดกรองมีความเหมาะสมหรือไม่ เช่น กรณีตัวอย่างของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้ประชุมคณะกรรมการในการทำงานลงพื้นที่คัดกรองเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมา พบว่า นักเรียนผู้สมัครบางคนไม่ได้กรอกข้อมูลตามความเป็นจริง มีข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ได้แก่ รายได้ของสมาชิกในครอบครัวไม่ถูกต้อง บางคนกรอกข้อมูลรายได้มากหรือน้อยเกินไป หมายเลขบัตรประชาชนของสมาชิกในครอบครัวไม่ถูกต้อง

4) ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อเนื่อง (Act) เป็นการนำผลประเมินที่ได้จากการดำเนินการคัดกรองมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ยุติธรรมต่อนักเรียนหรือผู้สมัคร ได้แก่ มีการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลของนักเรียนให้มีความถูกต้อง เช่น กรณีตัวอย่างมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้ดำเนินการแก้ไขข้อมูลนักเรียนบางอย่างให้มีความถูกต้อง โดยการติดต่อสอบถามข้อมูลจากนักเรียน ได้แก่ รายได้เฉลี่ยของสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว เลขบัตรประชาชนของสมาชิกในครอบครัว

สรุปการคัดกรอง เป็นการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนหรือผู้สมัคร ครอบครัว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยยึดหลักความถูกต้อง ความโปร่งใส ความยุติธรรม และการมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น วิธีการสังเกต สัมภาษณ์

3. การคัดเลือก เป็นการดำเนินกิจกรรมต่อจากการคัดกรองเพื่อคัดเลือกนักเรียนหรือผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) กำหนดไว้ ซึ่งกระบวนการคัดเลือกนักเรียนต้องอาศัยความรอบคอบและความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยกระบวนการในการคัดเลือกนักเรียนแต่ละมหาวิทยาลัยอาจมีวิธีการ รายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปในการคัดเลือกนักเรียนโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น แต่อย่างไรก็ตามต้องคำนึงถึงความถูกต้อง ความโปร่งใส ความยุติธรรม และการมีส่วนร่วม ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ก็ได้ยึดหลักการดังกล่าวในการดำเนินงาน สำหรับวิธีการในการคัดเลือกนักเรียน สามารถดำเนินงานได้ตามขั้นตอนหรือแนวทางดังต่อไปนี้

1) การวางแผน (Plan) เป็นการวางแผนการดำเนินงานการคัดเลือกนักเรียนเพื่อรับทุนโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น โดยจะต้องมีการกำหนดวิธีการรูปแบบที่ชัดเจนมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีความยุติธรรมสำหรับนักเรียนทุกคน ได้แก่ กำหนดวิธีการทดสอบ การให้คะแนน เกณฑ์ผ่านการคัดเลือก การกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเข้าค่ายวิชาการ และการประกาศผลการคัดเลือก เช่น กรณีตัวอย่างมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้วางแผนในการคัดเลือกนักเรียนโดยกำหนดการสอบคัดเลือก ได้แก่ การสอบวัดความรู้ทางด้านการศึกษาปฐมวัย การสอบวัดแววความเป็นครู การสอบภาษาอังกฤษ การสอบสัมภาษณ์ การเข้าค่ายวิชาการ เป็นต้น

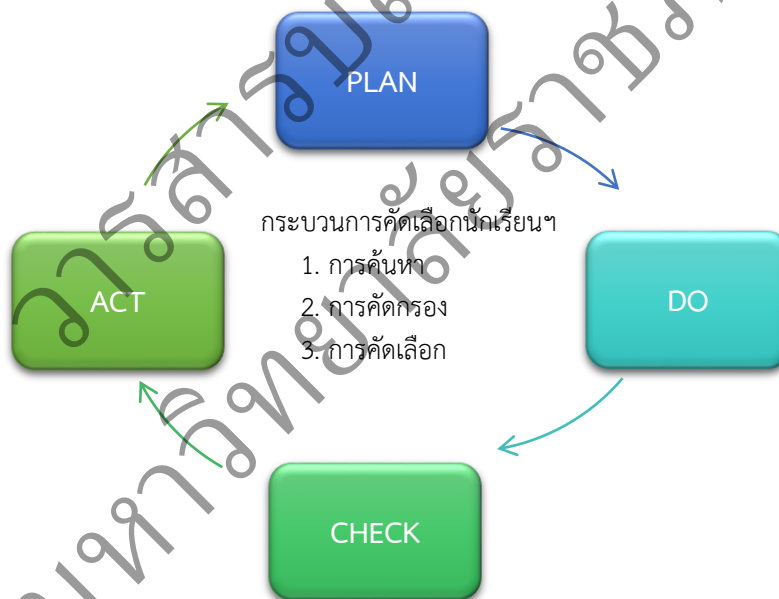
2) ปฏิบัติตามแผน (Do) เป็นการลงมือปฏิบัติงานตามแผนการคัดเลือก โดยดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ได้แก่ การออกข้อสอบวัดความรู้ทางด้านวิชาการ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสอบ การประเมินผลการทดสอบ เช่น กรณีตัวอย่างมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการในการออกข้อสอบ คณะกรรมการในการสอบสัมภาษณ์ คณะกรรมการในการจัดค่ายวิชาการ คณะกรรมการในการวัดและประเมินผล เป็นต้น

3) ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (Check) เป็นการประเมินผลการดำเนินงานการคัดเลือกนักเรียนโดยมีการตรวจสอบวิเคราะห์อีกครั้งว่าได้ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้แก่ ตรวจสอบผลคะแนนการทดสอบของนักเรียนว่ามีความถูกต้องหรือไม่ นักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกมีคุณสมบัติที่เหมาะสมเป็นไปตามเกณฑ์ของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ที่กำหนดไว้หรือไม่

4) ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อเนื่อง (Act) เป็นการนำผลประเมินที่ได้จากการดำเนินงานการคัดเลือกมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแผนในการปรับปรุงงานต่อไป ได้แก่ มีการนำผลการดำเนินงานการคัดเลือกของนักเรียนด้านการทดสอบความรู้และการปฏิบัติตามปรับปรุงแก้ไขรายละเอียด เช่น กรณีตัวอย่างของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้มีการวางแผนปรับปรุงเกี่ยวกับการสร้างเสริมความเป็นครูให้กับนักเรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ จิตอาสา ความเสียสละ การมีมนุษยสัมพันธ์ความกระตือรือร้นในการทำงาน โดยมีการจัดกิจกรรมเข้าค่ายก่อนเปิดเรียน

สรุปการคัดเลือก เป็นการดำเนินกิจกรรมขั้นตอนสุดท้ายเพื่อการคัดเลือกนักเรียนให้เข้ารับทุนโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาการและมีความยุติธรรม เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

สำหรับการดำเนินกระบวนการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้าร่วมโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้สอดคล้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ดังรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้นสามารถดำเนินการได้ตามขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอนหรือเรียกว่า 3 ก. ได้แก่ การค้นหา การคัดกรอง การคัดเลือก โดยใช้วิธีการดำเนินงานในภาพรวมที่เข้าใจง่ายตามขั้นตอนของวงจรเดมมิง (The Deming Cycle) หรือวงล้อ PDCA ของ Edward Deming ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภาพ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงกระบวนการคัดเลือกผู้เรียนเพื่อเข้าร่วมโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น

แนวทางการพัฒนาโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น แม่พิมพ์ของชาติ พลังของแผ่นดิน ผู้พัฒนาท้องถิ่นพื้นที่ห่างไกลสู่ความเจริญ หลังจากที่มีมหาวิทยาลัยได้คัดเลือกนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลเข้ามาในโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น เรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไปที่มหาวิทยาลัยต้องดำเนินการ คือ การพัฒนาแม่พิมพ์ผลิตรีบโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น ให้เป็นแม่พิมพ์ของชาติที่มีคุณภาพ เพื่อก้าวออกไปเป็นครูมืออาชีพในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าในอนาคต โดยแนวทางในการพัฒนาโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น สามารถใช้วิธีการที่หลากหลายโดยเฉพาะสามารถใช้หลักการง่าย ๆ ที่สังเคราะห์ขึ้นมาเรียกว่า 3 ต. คือ “การเติมเต็มบทบาทหน้าที่ครู การเติมเต็มวิชาการ และการเติมเต็มจิตวิญญาณความเป็นครู” ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเติมเต็มบทบาทหน้าที่ครู คือ การสอนนิสิต นักศึกษาให้รับบทบาทหน้าที่ของครูหรือวิชาชีพครูที่ครูทุกคนจะต้องปฏิบัติ ตามความหมายของคำในภาษาอังกฤษคำว่า “TEACHERS” โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้ (กุลิสรา จิตรชนวนิช, 2562, หน้า 119-123)

1.1 หน้าที่ในการสอน (Teaching) หมายถึง ครูมีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนวิชาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับศิษย์ เพื่อให้ศิษย์มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ต่าง ๆ และมีความเจริญงอกงาม การสอนเป็นภาระหน้าที่สำคัญของครูทุกคนที่จะต้องปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพ เพราะถ้าครูไม่ให้ความสำคัญในการอบรมสั่งสอนศิษย์อย่างจริงจัง ลูกศิษย์ก็จะไม่เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้

1.2 หน้าที่อบรมคุณธรรมจริยธรรม (Ethics) หมายถึง ครูต้องมีหน้าที่อบรม ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับศิษย์ เพื่อบ่มเพาะขัดเกลาจิตใจของศิษย์ให้มีคุณธรรมจริยธรรมที่งดงาม ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องปลูกฝังให้กับศิษย์เป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นรากฐานสำคัญที่จะสร้างสรรค์ให้คนเป็นคนดี รวมทั้งยังเป็นหลักยึดปฏิบัติในการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข คุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องที่อยู่ภายในไม่มีความละเอียดอ่อน ซับซ้อน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องยากสำหรับครูบางคนที่จะมองข้าม ไม่เห็นความสำคัญในสิ่งเหล่านี้ โดยละเอียดไม่ได้ปลูกฝังให้กับลูกศิษย์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพราะมุ่งแต่เพียงการสอนวิชาการความรู้เพียงอย่างเดียว จึงทำให้ลูกศิษย์ได้รับการพัฒนาแต่เพียงด้านสติปัญญา แต่ขาดการพัฒนาขัดเกลาในด้านจิตใจหรือการเป็นคนดี ดังนั้น การจะพัฒนาคนในสังคมให้เป็นคนดี ครูจึงจำเป็นต้องใส่ใจที่จะอบรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับการสั่งสอนความรู้ไปพร้อมกัน

1.3 หน้าที่ในการพัฒนาด้านวิชาการ (Academic) หมายถึง การหมั่นศึกษาหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และนำความรู้หรือสิ่งใหม่ที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงาม ถ้าครูหยุดนิ่งไม่แสวงหาสิ่งใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการประกอบวิชาชีพจะทำให้ครูล้าสมัยไม่ทันกับเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เปลี่ยนไป สุดท้ายผลเสียก็จะตกอยู่ที่ผู้เรียนที่ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้หรือได้ประสบการณ์ที่แปลกใหม่

1.4 หน้าที่ในการสืบทอดวัฒนธรรม (Cultural Heritage) หมายถึง การสืบทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง กล่าวคือ ครูจะต้องทำหน้าที่ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ดีงามในสังคมให้คงไว้ และประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ เพื่อให้ลูกศิษย์ได้ซึมซับในสิ่งที่ดีงามที่ครูได้ปฏิบัติหรือแสดงออกให้เห็นเป็นตัวอย่าง สำหรับการสืบทอดวัฒนธรรมครูสามารถที่จะกระทำได้หลายวิธีการด้วยกัน เช่น การแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะในโอกาสต่าง ๆ การแสดงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น การแสดงความเคารพแบบไทย การทำบุญในโอกาสวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

1.5 หน้าที่ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship) หมายถึง งานในหน้าที่ครูเป็นงานที่มีภาระมากมาย และจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลในสังคมหลายกลุ่มด้วยกัน ตั้งแต่ผู้เรียน ผู้ปกครอง เพื่อนครู ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นในการประสานความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นครูจำเป็นต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น เพราะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม รวมทั้งยังเป็นที่รักเคารพประทับใจแก่ผู้พบเห็น ในทางตรงกันข้าม ถ้าครูขาดมนุษยสัมพันธ์จะทำให้บุคคลอื่นไม่กล้าที่จะเข้าใกล้หรือคบหาสมาคม และอาจจะทำให้เป็นอุปสรรคต่อการติดต่อสื่อสารประสานงานกับผู้อื่น การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นไม่ใช่เรื่องยาก สามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ รู้จักทักทายผู้อื่นก่อนด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ให้คำปรึกษาช่วยเหลือลูกศิษย์เมื่อมีปัญหาด้วยความเต็มใจ ทำหน้าที่แทนเพื่อนครูด้วยกันเมื่อยามจำเป็น หาโอกาสเยี่ยมผู้เรียนและผู้ปกครองที่บ้านเพื่อถามไถ่สารทุกข์สุกดิบ และเมื่อชุมชนมีงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้ความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนจะเป็นการสร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้ครูและนักเรียนเกิดความใกล้ชิดสนิทสนม นำมาซึ่งความรักความไว้วางใจที่ติดต่อกัน รวมทั้งเป็นการช่วยส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนในการที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ไปในทางที่สร้างสรรค์เพราะได้รับความรักความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดและได้รับกำลังใจเป็นอย่างดีจากครู

1.6 หน้าที่ในการประเมินผลการเรียน (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน ซึ่งเมื่อครูดำเนินการจัดการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว จะต้องทำการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบความเจริญก้าวหน้าของผู้เรียนว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ถ้าพบข้อบกพร่องจะได้หาทางช่วยเหลือแก้ไขผู้เรียนให้พัฒนาขึ้น และนอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลผลของการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น ดังนั้น การประเมินผลการเรียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถใช้ตรวจสอบประเมินคุณภาพทั้งการสอนของครูและการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

1.7 หน้าที่ในการวิจัย (Research) หมายถึง ภาระหน้าที่ของครูที่จะต้องทำการวิจัย ซึ่งเป็นกระบวนการหาความรู้ความจริงใหม่ที่มีระบบแบบแผนตามหลักวิชาอาศัยหลักเหตุผลที่รอบคอบรัดกุม ละเอียดยละเอียดและเชื่อถือได้เพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้

ใหม่ ๆ ในการนำมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและน่าสนใจ รวมทั้งสามารถใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา การจัดการเรียนรู้และสามารถแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับผู้เรียนได้อย่างสร้างสรรค์ เช่น ปัญหาเด็กขาดการคิดวิเคราะห์ ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เป็นต้น

1.8 หน้าที่การให้บริการ (Services) หมายถึง หน้าที่ในการทำงานบริการต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากงานหลัก คือ การสอน ซึ่งครูจะต้องมีหน้าที่ให้บริการหรือให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลอื่น ๆ ในสังคม ทั้งอยู่ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ได้แก่ การช่วยเหลือภาระงานต่าง ๆ ของเพื่อนครู การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียนแก่ผู้ปกครอง การให้บริการวิชาการแก่ชุมชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ติดต่อขอความช่วยเหลือการเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญของชุมชนในเทศกาลสำคัญ การไปร่วมพิธีงานแต่งงาน เป็นต้น

2. การเติมเต็มวิชาการ คือ การพัฒนาความรู้ทางด้านวิชาการให้แก่นักศึกษาครูโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น โดยเน้นการเสริมสร้างองค์ความรู้ต่าง ๆ ทางด้านวิชาการที่เป็นประโยชน์และมีความทันสมัยในรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานเพื่อประกอบวิชาชีพครูในอนาคต โดยตัวอย่างที่สามารถเป็นแนวทางเสริมสร้างวิชาการเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายมี ดังนี้

2.1 การสอนหรือการจัดโครงการพัฒนาสมรรถนะทางด้านวิชาการ กล่าวคือ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานครูไทย ครูอาเซียน ครูในสหภาพยุโรป และออสเตรเลีย โดยพัฒนาในด้านที่ได้เคยมีการวิจัยมาแล้ว ได้แก่ 1) การมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในวิชาที่สอนและวิชาที่เกี่ยวข้อง 2) การสอน 3) การประเมินผล 4) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 5) การมีความรู้ด้านจิตวิทยาและการพัฒนานักเรียน 6) การมีทักษะด้านภาษา วัฒนธรรม การสื่อสารภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม และการคิดขั้นสูง 7) การมีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับงานครู ได้แก่ ความเป็นครู มีจรรยาบรรณ การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ มีความรู้ด้านพื้นฐานการศึกษา ปรัชญาการศึกษา นโยบายการศึกษา ประกันคุณภาพการศึกษา (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน, 2551)

2.2 การบูรณาการวิชาการและทักษะต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 21 เข้าไปในวิชาเรียนที่เรียนปกติในหลักสูตรในชั่วโมงเรียน เช่น การบูรณาการทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ (R) Reading (อ่านออก), (W) Riting (เขียนได้) และ (A) Rithmetics (คิดเลขเป็น) และ 8Cs ได้แก่ 1) Critical Thinking & Problem Solving (ทักษะด้านการคิด อย่างมีวิจรรณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) 2) Creativity & Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) 3) Cross-Cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) 4) Collaboration, Teamwork & Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) 5) Communications, Information & Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) 6) Computing & ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) 7) Career & Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) และ 8) Change (ทักษะการเปลี่ยนแปลง) 2Ls ได้แก่ Learning Skills (ทักษะการเรียนรู้) และ Leadership (ภาวะผู้นำ) (วิจารณ์ พานิช, 2556)

2.3 การจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นการจัดโครงการหรือกิจกรรมระยะสั้นที่นอกเหนือจากเวลาเรียนในชั้นเรียน เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักศึกษาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยสามารถจัดได้ตลอดระยะเวลา 4 ปีอย่างต่อเนื่อง ขณะที่นักศึกษายังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย สำหรับวิชาการและประสบการณ์ที่ควรเสริมให้กับนิสิต นักศึกษามีหลายเรื่องด้วยกัน เช่น ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ความรู้ด้านเทคโนโลยี ฯลฯ

2.4 การเสริมสร้างประสบการณ์ คือ การฝึกฝนทักษะกระบวนการต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา โดยเน้นให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติ โดยอาศัยความร่วมมือกับหลายฝ่าย ได้แก่ หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย หน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น เช่น การฝึกสอน

2.5 การเพิ่มพูนความรู้ด้านพัฒนาชุมชน สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของ “ครูรัก(ษ์)ถิ่น” (ออนไลน์นิวส์, 2564) สำหรับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับด้านพัฒนาชุมชน เป็นสิ่งที่สถาบันผลิตครูโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่นจะต้องเติมเต็มให้กับนักศึกษา เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่ตนทำงานให้มีความเจริญ ตัวอย่างสิ่งที่สามารถเพิ่มเติมให้กับนักศึกษาด้านการพัฒนาชุมชน เช่น การปรับตัวเข้ากับชุมชน การสร้างความร่วมมือกับชุมชน และการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน

2.6 การศึกษาดูงานภายในประเทศและต่างประเทศ เป็นการศึกษาดูงานเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการทำงานด้านการจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ การทำงานในสถานศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

2.7 การส่งเสริมการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เป็นการส่งเสริมการศึกษาเรียนต่อในระดับปริญญาโท และเอก เพื่อเพิ่มเติมองค์ความรู้ที่ลุ่มลึก แปรเปลี่ยน ทักษะ เพื่อนำมาใช้ในการทำงานและการพัฒนาผู้เรียน ท้องถิ่นของตนให้มีความเจริญก้าวหน้า

3. การเติมเต็มจิตวิญญาณความเป็นครู คือ การเติมเต็มในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับด้านวิชาชีพครู เพื่อจะทำให้บัณฑิตนักศึกษา เป็นครูมืออาชีพและเป็นครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง เช่น การพัฒนามารยาท บุคลิกภาพ การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยสามารถดำเนินการได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

3.1 การ Upskill และ Reskill เพื่อปรับเปลี่ยนการทำงานและพัฒนาทักษะการทำงานเพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถที่เท่าทันกับอนาคตที่จะเกิดขึ้น เนื่องจากการ Upskill เป็นการเสริมและพัฒนาทักษะจากการทำงานเดิมปกติ เช่น การพัฒนาครูให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวคิดนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์นริศ นรินโท (2561) ซึ่งได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า แนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีการพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ส่วนด้านการ Reskill เป็นการสร้างทักษะใหม่ที่แตกต่างกันไปจากงานเดิมที่ทํายู่เป็นการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้กับบริบทอื่น ๆ ในการทำงาน เช่น การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

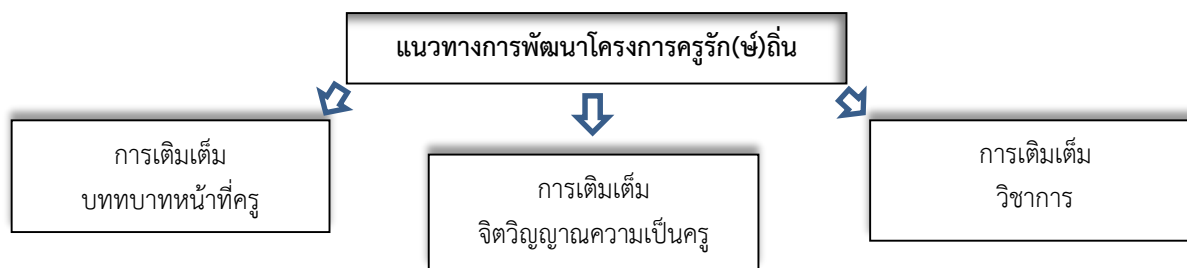
3.2 การใช้เทคนิคการนิเทศแบบ Coaching เป็นการสอนงานครูโดยผู้สอนงาน (Coach) อาจเป็นผู้บริหารสถานศึกษาผู้มีเทศภายใน การนิเทศสอนงานจะเน้นไปที่การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน (Individual Performance) และพัฒนาศักยภาพ (Potential) ของครู Coaching เป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two Way Communication) ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อให้เกิดความสัมพันธอันดีระหว่างผู้สอนงาน (Coach) และผู้ถูกสอนงาน สำหรับการประยุกต์ใช้การนิเทศการสอนงาน (Coaching) มาพัฒนานักศึกษาโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น สามารถร่วมมือกับโรงเรียนปลายทางที่นักศึกษาจะไปบรรจุทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยขอความร่วมมือให้ครูในโรงเรียนดังกล่าวเป็นที่เลี้ยง (Coach) สอนงานให้นักศึกษา เพื่อให้มีโอกาสได้ฝึกฝนเติมเต็มประสบการณ์ตรงในสถานการณ์จริง

3.3 การสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเดียวกันในการเติมเต็มความเป็นครูและประสบการณ์ที่หลากหลาย คือ การสร้างความร่วมมือในลักษณะภาคีทางด้านวิชาการกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในเขตภูมิภาคเดียวกัน เพื่อร่วมกันพัฒนานักศึกษาโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ที่หลากหลายร่วมกันกับเพื่อนต่างมหาวิทยาลัย เช่น การจัดค่ายวิชาการครูรัก(ษ์)ถิ่นสัมพันธ์ สำหรับการสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเดียวกันในการพัฒนาครูสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกรจิตร พรหมสุวิชา (2563) ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาการผลิตครูของสถาบันการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พบว่า กลยุทธ์ที่สามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาครูได้ดี คือ การทำความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครูในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นต้น

3.4 การบ่มเพาะจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นการปลูกฝังจิตวิญญาณของความเป็นครูให้กับนักศึกษา ซึ่งอาจจัดกิจกรรมเสริมความเป็นครูตามเกณฑ์การรับรองปริญญาของคุรุสภา เน้นกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและจิตอาสา เพื่อก้าวออกไปเป็นแม่พิมพ์ที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งการจะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นครูมืออาชีพหรือครูที่มีจิตวิญญาณของความเป็นครูเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันการผลิตครูจะต้องเล็งเห็นความสำคัญ เนื่องจากวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง สังคมให้การเคารพยกย่องบูชาและมีความคาดหวังว่า สถาบันที่ผลิตครูทุกแห่งจะต้องสามารถพัฒนาครูดี ครูที่มีคุณภาพ และครูมืออาชีพเพื่อก้าวออกไปเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาคน สังคม และประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าในอนาคต ทั้งนี้การบ่มเพาะจิตวิญญาณความเป็นครู สามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดเข้าค่ายพุทธธรรม จัดหลักสูตรอบรมระยะสั้น จัดกิจกรรมต่าง ๆ บูรณาการสอดแทรกในวิชาที่สอน การศึกษาดูงานจากครูต้นแบบ เป็นต้น

3.5 การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) กล่าวคือ การเปิดโอกาสให้ครูซึ่งอยู่ในสถานศึกษาได้มีโอกาสได้เข้ามาร่วมพัฒนานักศึกษา เพื่อปลูกฝังความเป็นครูที่ดี เช่น การเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำในการสอน การเรียนรู้หน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นงานที่ครูต้องรับผิดชอบโดยทำร่วมกับครูพี่เลี้ยง

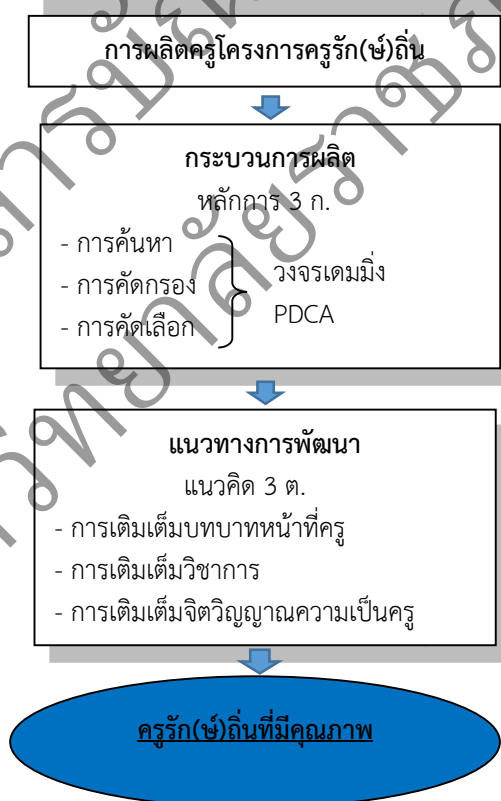
สำหรับการพัฒนาครูรัก(ษ์)ถิ่น แม่พิมพ์ของชาติ พลังของแผ่นดิน ผู้พัฒนาท้องถิ่นพื้นที่ห่างไกลสู่ความเจริญ ที่กล่าวไว้ข้างต้นมหาวิทยาลัยผลิตครูโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดหรือแนวทางในการผลิตครูเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีคุณภาพได้ โดยใช้แนวคิดหรือหลักการง่าย ๆ เรียกว่า 3 ต. คือ การเติมเต็มบทบาทหน้าที่ครู การเติมเต็มวิชาการ และการเติมเต็มจิตวิญญาณความเป็นครู โดยสามารถสังเคราะห์สรุปเป็นแผนผังให้เข้าใจง่ายไว้ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงแนวทางการพัฒนาโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น

สรุป

การผลิตครูดีคืนสู่ท้องถิ่นของโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในการผลิตครูจะต้องมีกระบวนการผลิตครูที่มีคุณภาพ โดยมีแนวทางหรือวิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นครูดี ครูเก่ง ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู เพื่อสามารถก้าวออกไปพัฒนาท้องถิ่นของตนให้มีความเจริญก้าวหน้าและเป็นที่พึ่งพาของสังคมได้ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่อันท้าทายของหลายฝ่ายที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจ ร่วมพลัง ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นแม่พิมพ์ของชาติที่ดีในอนาคต ทั้งนี้คุณภาพของเด็ก เยาวชน และคนในพื้นที่ห่างไกลหรือด้อยโอกาส คงอยู่ไม่ไกลเกินความฝัน หากการผลิตครูโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น ได้รับความร่วมมือของหลายฝ่ายร่วมกันพัฒนา โดยเริ่มต้นตั้งแต่การวางระบบกระบวนการผลิตครูที่มีคุณภาพ คือ การค้นหา การคัดกรอง และการคัดเลือก (หลักการ 3 ก.) รวมทั้งมีการปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูที่ดีมีคุณภาพ โดยมีวิธีการหรือแนวทางที่หลากหลาย ได้แก่ การเติมเต็มบทบาทหน้าที่ครู การเติมเต็มวิชาการ และการเติมเต็มจิตวิญญาณความเป็นครู (แนวคิด 3 ต.) เพื่อให้ได้ครูรัก(ษ์)ถิ่นที่มีคุณภาพคืนสู่ท้องถิ่น โดยได้สังเคราะห์ตัวอย่างกระบวนการและแนวทางการผลิตครู เพื่อเป็นทางเลือกในการผลิตครูโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่นไว้วางแผนผังต่อไป

ภาพประกอบ 3 การผลิตครูโครงการครูรัก(ษ์)ถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2562). *การศึกษาและความเป็นครูไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ครูรัก(ษ์)ถิ่น. (2563). *ข่าวสารครูรัก(ษ์)ถิ่น ประกาศผลการคัดเลือกนักศึกษาทุน ครูรัก(ษ์)ถิ่น รุ่นที่ 1*. กรุงเทพฯ: กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) อัดสำเนา.
- ไทยรัฐ. (2564). *กสศ.เดินหน้า ครูรัก(ษ์)ถิ่น รุ่น 2 ให้ทุนเด็กเรียนครู-ปรับแผนรับโควิด-19*. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/local.html>. 9 สิงหาคม 2564.
- พระสมุห์นริศ นรินโท. (2561). *การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ พธ.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน. (2551). *สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2554). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *ครูเพื่อศิษย์ สร้างห้องเรียนกลับทาง*. กรุงเทพฯ: เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์.
- ศุภครจิรา พรหมสุริยา. (2563). *กลยุทธ์การพัฒนาการผลิตครูของสถาบันการครูศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ ปธ.ด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ออนไลน์นิวส์. (2564). *สร้าง “ครูรัก(ษ์)ถิ่น” เพื่อพัฒนาท้องถิ่น*. <https://www.online-news.biz/?p=27221.html>. 2 กันยายน 2564.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the Crisis*. Cambridge: Massachusetts Institute of Technology.